

Modern filozófia IV. (Német idealizmus) szeminárium

Nyelv, történelem és kritikai reflexió a német idealizmus korai szakaszában

A német idealizmus kezdeti időszakának egyik legjellegzetesebb vonása a különböző, kanti hatásra reagáló, széttartó filozófiai koncepciók egymásra irányuló figyelme, reflexiója. A kurzus során olyan zömében rövidebb szövegeket elemeznénk, amelyek a korszak sajátos ismeretelméleti kérdésein túl a nyelv és a történetiség fogalmát állítják kérdőfelvetésük középpontjába. Azért, hogy a szeminárium során a hatások és kölcsönhatások komplexitására kellő figyelmet fordíthassunk, kiemelten fogunk foglalkozni a vizsgált szerzők egy-két recenziójával, értelmező jegyzetével (mint a kritikai reflexió eminens műfajaival).

A számonkérés módja: zárthelyi dolgozat (2013. december 18.)

Tematika:

- I. (szept. 18.) Bevezetés: széttartó és összeszövődő tendenciák párbeszéde. Előzmények: koncepciók a nyelv eredetéről.
- II. (szept. 25.) Hamann gondolkodói pozíciója és filozófiatörténeti koncepciója
- III. (okt. 2.) A recenzens Hamann (Kant- és Herder-olvasat)
- IV. (okt. 9.) Herder: eredet és prognózis I. – nyelv
- V. (okt. 16.) Herder: eredet és prognózis II. – történelem
- VI. (okt. 23.) Nemzeti Ünnepek
- VII. (okt. 30.) Konzultációs hét
- VIII. (nov. 6.) Közelítések Fichte Tudománytanához I.
- IX. (nov. 13.) Közelítések Fichte Tudománytanához II.
- X. (nov. 20.) A nyelvi képesség eredete
- XI. (nov. 27.) Novalis Kant-stúdiumai
- XII. (dec. 4.) Novalis Fichte-stúdiumai
- XIII. (dec. 11.) Novalis (egyik) történelemképe
- XIV. (dec. 18.) Zárthelyi dolgozat

Tervezett olvasmányok:

1. Hamann, Johann Georg: *Szókratészi érdekes gondolatok*. Rathmann János fordítása. In: Uő: *Válogatott filozófiai írásai*. Pécs: Jelenkor, 2003. pp. 39–82.
2. Hamann, Johann Georg: *Recenzió A tiszta ész kritikájáról*. Rathmann János fordítása. In: Uő: *Válogatott filozófiai írásai*. Pécs: Jelenkor, 2003. pp. 259–262.
3. Hamann, Johann Georg: *Von Rosencreutz lovag végakarátának kinyilvánítása a nyelv isteni és emberi eredetéről*. Rathmann János fordítása. In: Uő: *Válogatott filozófiai írásai*. Pécs: Jelenkor, 2003. pp. 237–247.
4. Herder, Johann Gottfried: *Értekezés a nyelv eredetéről*. Rajnai László fordítása. In: Uő: *Értekezések, levelek*. Bp.: Európa, 1983. pp. 169–346. (előzetesen egyeztetett részletek!)
5. Herder, Johann Gottfried: *Eszmék az emberiség történetének filozófiájáról*. Tizenötödik könyv. Imre Katalin és Rozsnyai Ervin fordítása. In: Uő: *Eszmék az emberiség történetének filozófiájáról és más írások*. Bp.: Gondolat, 1978. pp. 403–454.
6. Fichte, Johann Gottlieb: *A teljes tudománytan alapja*. Első rész. Hankovszky Tamás fordítása. Magyar Filozófia Szemle 2011/3. pp. 9-30.
7. Fichte, Johann Gottlieb: *A nyelv eredetéről és a nyelvi képességről*. Felkai Gábor fordítása. In: Felkai Gábor: *Fichte*. Bp.: Kossuth, 1988. 232–271.
8. Novalis: *Kant- és Eschenmayer-stúdiumok*. Asztalos Éva fordítása. Vulgo 2002/1. pp. 139–145.
9. Novalis: *Fichte-stúdiumok*. Papp Zoltán fordítása. Gond 1998/17. pp. 9–39. (előzetesen egyeztetett részletek!)
10. Novalis: *A kereszténység, avagy Európa. Töredék 1799-ből*. Horváth Géza fordítása. In: Szénási Éva (szerk.): *Elméletek az európai egységről. Válogatás az Európa-gondolat történetéből*. I. kötet. Bp.: L'Harmattan – ZSKF, 2002. pp. 99–112.